

ВАЗДУХОПЛОВНИ

Издаје: Удружење пензионисаних војних летача
и падобранаца Србије. ЗЕМУН, Штротсмајерова број 1

www.udruzenjepvlp.org

БИЛТЕН

Број 80, август 2018. године

ОБЕЛЕЖЕН ДАН АВИЈАЦИЈЕ

Свечана трибина на аеродрому Батајница
поводом Дана авијације 2. августа

Дан рода авијације - 2. август, свечано је обележен у Команди РВ и ПВО и у авијацијским јединицама Војске Србије, али и у ваздухопловним удружењима и клубовима. Најсвечаније било је на аеродрому Батајница, где је одржана војничка свечаност, уз дефиле јединица и изложбу ваздухопловне технике. Присуствовао је министар одбране, командант РВ и ПВО, бројне званике, међу којима и представници УПВЛПС.

Министар одбране Александар Вулин је рекао да су наше РВ и ПВО и авијација опремљени, оспособљени и способни да чувају наше небо. Модернизација ће бити настављена, од набавке нових мигова преко нових хеликоптера, до побољшавања материјалног положаја припадника авијације. Истакао је да припадници авијације имају специфичне дужности и велика одрицања, и да то мора бити прихваћено и награђено на посебан начин, на чему се ради са Командом РВ и ПВО. Небо над Србијом је слободно и чува га српска авијација.

Положини су венци на споменик Херојима авијације: "НИКО НИЈЕ РЕКАО НЕЋУ", на батајничком аеродрому.

Споменик херојима авијације: "Нико није рекао нећу"
на аеродрому Батајница.

ЈАЧА ОДБРАНА СРПСКОГ НЕБА

Председник Републике Србије и Врховни командант Војске Србије
Александар Вучић говори у Батајници 21. августа

Председник Републике Србије и врховни командант Војске Србије Александар Вучић у пратњи министра одбране Александра Вулина присуствовао је 21. августа 2018. године пробном лету два авиона МиГ-29 набављених из Руске Федерације на аеродрому „Батајница“.

Председник Вучић је позвао младе људе да се прикључе Војсци Србије, јер ће наша Војска из дана у дан бити јача, а истовремено, људи у Србији треба да знају да их моћна и снажна крила Србије данас много јаче, озбиљније и снажније чувају, него што је то био случај у претходном периоду.

Пробни лет два авиона МиГ-29, коју су окупљени на аеродрому „Батајница“ извели су пилоти пуковник Александар Пипоски и пуковник Бране Крњић.

Пробном лету ваздухоплова присуствовали су и начелник Генералштаба Војске Србије генерал Љубиша Диковић, командант РВ и ПВО бригадни генерал Душко Жарковић, представници Министарства одбране и Војске Србије и дипломатског кора.

Председник Вучић се поздравља
са припадницима 204. ваздухопловне бригаде

РАЗМАТРА СЕ ВРАЋАЊЕ ВОЈНОГ РОКА ЗА МУШКАРЦЕ

Врховни командант Војске Србије и председник Републике Србије Александар Вучић, који је у пратњи министра одбране Александра Вулина 21. августа 2018. године присуствовао пробном лету два авиона МиГ-29 набављених из Руске Федерације на аеродрому „Батајница“, истакао је да се разматра могућност да се од 2020/21 године поново уведе обавезни војни рок.

Према његовим речима, да ли ће војни рок за мушкарце трајати три или шест месеци, зависиће од процена Министарства одбране, али и од расположивих финансијских средстава.

- Мислим да би трајање од годину дана било предуго. Али, размишљамо још, нећу још ништа да обећавам по том питању – нагласио је председник Вучић додајући да се планира и улагање у војно школство.

Председник Вучић је нагласио да се тренутно разматрају сви аспекти у вези са том одлуком, као и до које године и на који начин би се спроводило, додајући да би они који одслуже војску имали предност при запошљавању у јавној служби.

Он је, такође, истакао да је свестан тога да када се помене поновно увођење обавезног војног рока многи ће рећи "опет бисте да ратујете", а да је до сада било и оних који су заступали став зашто нема војног рока, јер су нам деца "постала слабији".

- Све радимо да би сачували мир, да бисмо били довољно снажни и да би превентивно могли да делујемо против сваког ко би покушао да спроведе било какав облик агресије против Републике Србије – поручио је председник Вучић. *Извор: www.mod.gov.rs, 21. август 2018. године.*

ВЕСТИ

ТЕЛЕГРАМ МИНИСТРА ОДБРАНЕ СРБИЈЕ ГРЧКОМ ВОЈНОМ МИНИСТРУ

Поводом удеса грчког школског војног авион Т-2 "бакај" који се срушио се на Пелопонезу, када је погинуо један пилот, а други са повредама пребачен у болницу, министра одбране Србије Александар Вулин упутио је 28. августа 2018. године, телеграм саучешћа министру националне одбране Грчке Паносу Каменосу.

"Молим Вас да у моје име и у име свих припадника Министарства одбране и Војске Србије пренесете изразе искреног саучешћа породици настрадалог, а повређеном копилоту жеље за брз опоравак", наведено је у саучешћу. *Извор: www.mod.gov.rs, 28. август 2018. године.*

СУСРЕТ НАЧЕЛНИКА ГЕНЕРАЛШТАБА И КОМАНДНТА КФОР-а

Начелник Генералштаба Војске Србије генерал Љубиша Диковић сусрео се 23. августа 2018. године, на нишком војном аеродрому са командантом Кфора генерал-мајором Салватореом Куочијем. *Извор: www.vs.rs, 23. август 2018. године.*

НАЧЕЛНИКА ГЕНЕРАЛШТАБА У ЧАЧКУ

Начелник Генералштаба Војске Србије генерал Љубиша Диковић посетио је 29. августа 2018. године, са члановима свог проширеног Колегијума, привредно друштво „Слобода“ АД Чачак.. *Извор: www.vs.rs, 28. август 2018. године.*

ВАЗДУХОПЛОВНА ХРОНОЛОГИЈА

- **1. септембра 1908. године**, по наредби коју је потписао генерал Степа Степановић, у Нишу је организована Голубија станица.

- **9. септембра 1923. године**, отворена је ноћна линија од Београда, односно Панчева до Букурешта, која је и прва ноћна линија ваздушног путничког саобраћаја у свету.

- **12. септембра 1926. године**, у Краљеву је основан „Државни завод за производњу авиона металне конструкције“. Ова фабрика почела је 1927. године серијску производњу 425 авиона Бреге-19 по француској лиценци. Завод је преименован је 15. маја 1939. године, у „Државну фабрику авиона-ДФА“, која је почела да производи по немачкој лиценци бомбардере металне конструкције Дорније До-17, са домаћим моторима „К-14“.

- **12. септембра 1945. године**, у Панчеву је формирано Ваздухопловно војно училиште за школовање пилота и извиђача.

- **14. септембра 1944. године**, погинуо је мајор-пилот Фрањо Клуз, из Прве ескадриле НОВЈ на борбеном задатку код Омиша.

- **14. септембра 1945. године**, 254 ловачки авијацијски пук прелетео је из СССР-а у Југославију.

- **15. септембра 1918. године**, почела су дејства авијације у пробоју Солунског фронта. Ваздухопловну подршку Прве и Друге српске армије вршило је 10 ескадрила, укључујући 1. и 2. српску ескадрилу са преко 80 авиона.

- **16. септембра 1943. године**, при Врховном штабу НОВЈ формирано је Ваздухопловно одељење.

- **19. септембра 1885. године**, у Књажевцу је рођен Живојин Станковић, један од првих 6 српских пилота. Пилотску диплому ФАИ број 1027 добио је у Француској августа 1912. године. На Солунском фронту је био командир Аеропланског депоа. Умро је 1918. године.

- **20. септембра 1844. године**, у 76-ом броју листа “Новине сербске”, објављен је чланак “Воздухопловие” од Матије Бана. То је први писани докуменат о ваздухопловству у Србији.

- **21. септембра 1874. године**, у Аранђеловцу се родио Коста Милетић, наш први школовани ваздухопловац и наш први аеронаут-пилот балона. Био је први командант Ваздухопловне команде Српске војске формиране 24. децембра 1912. године у Нишу, и први командант Српске аеропланске ескадре формиране на Солунском фронту, из које је израсло ваздухопловство Краљевине Југославије.

- **21. септембра 1911. године**, на импровизованом аеродрому Бањица у Београду, летео је чешки пилот Рудолф Симон и доживео удес. Тада је поломио свој авион.

- **21. септембра 1944. године**, у Москви је постигнут споразум између Југославије и СССР-а о формирању две ваздухопловне дивизије и о школовању ваздухопловног кадра за потребе Југословенске армије.

- **23. септембра 1884. године**, у Ваљеву је рођен Боривоје Мирковић. Био је командант ваздухопловног пука и бригаде, начелник штаба, те помоћник и командант Ваздухопловства војске КЈ. После Априлског рата 1941. године евакуисан на Блиски Исток. Постао је 1937. године први пилот генерал у Југославији. Умро је у Лондону 21. августа 1969. године, где је и сахрањен.

- **24. септембра 1987. године**, први двоседи МиГ-29УБ слетели су на аеродром Батајница.

- **30. септембра 1915. године**, редов Радоје - Рака Љутовац из артиљеријског пука “Танаско Рајић”, гранатом из ПА топа је оборио немачки авион изнад Крагујевца. Данас се овај датум обележава као дан АРЈ ПВО.

125 ГОДИНА УРЕДБЕ О УСТРОЈСТВУ ВОЈСКЕ ИЗ 1893. – НАЈАВЕ УВОЂЕЊА ВАЗДУХОПЛОВСТВА У НАС

На Светог Илију, 2. августа 2018. године навршило се 125 година од доношења Уредбе о устројству војске на исти дан 1893. године, којом је, фактички, ваздухопловство уведено у српску војску. Тај велики јубилеј је још једна потврда да је Србија пратила развој ваздухопловства у свету, и у том цивилизацијском процесу, била међу водећима.

Пред крај XIX века у Краљевини Србији вршене су реформе војске са циљем да се изгради модерна армија – савремена оружана сила способна да брани стечену слободу и националне интересе.

На основу Закона о устројству војске од 1. новембра 1886. године (Фђ 8445, са изменама и допунама од 15. априла 1890. године (Фђ 2343), који је допуњен и 20. децембра 1893. године (Фђ 8852), 2. августа 1893. године донета је Уредба са потписом министра војног генерала Саве Грујића, чији почетак гласи (Објављена у Службеном војном листу органу и издању војног министарства Краљевине Србије број 32 и 33. у Београду, 5. августа 1893. године, страна 890):

„Александар I по милости божијој и вољи народној Краљ Србије, на предлог Нашег војног министра, а на основу члана 46. и 196. Устава и члана 7. закона о устројству војске наређујемо да се У УРЕДБИ О ФОРМАЦИЈИ ЦЕЛОКУПНЕ ВОЈСКЕ учине ове измене: ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ ...“ даље се наводе измене и допуне по члановима уредбе.

Тако се у члану 6. наводи колико пукова и батаљона дају дивизије редовне војске I и II позива народне војске. „Свих пет дивиз. области укупно дају дакле 20 пукова=80 батаљона активних за редовну војску и толико исто за I позив народне војске, а 15 пукова=60 батаљона за II позив народне војске.“ (укупно 55 пукова, 220 батаљона)

У члану 23. „4. Код инцинирије, да се дода:

На крају четвртог става: **„По могућству образоваће се у свакој дивизији још и ваздухопловска и велосипедска одељења из кадрова, који ће се још у миру тим службама обучавати.“**

Наведена реченица има историјски значај за српско војно ваздухопловство,

јер је визионарска и показује ширину програма модернизације војске, која обухвата све сегменте модерне војне силе и модерних система оружја, а управо у то време ваздухоплови (балони и дирижабли) уводе се у наоружање армија водећих држава Европе и света (Француска, Русија, Аустроугарска, Немачка, Велика Британија, Италија, САД и друге). Тај став је визионарски и програмски.

Можда са дистанце садашњице делује да је сама та идеја била неважна и, бар за Србију, неостварива. Но свако ко би тако помислио прави грешку. То је била велика идеја. Тачно је да се она споро остваривала, што је за даташње услове било, на неки начин, и нормално, али је она за непуну деценију остварена. Наиме, од почетка 1901. до краја 1902. године, капетан Коста Милетић је завршио школу у Русији и постао пилот балона (аеронаут), инжењер за конструкције балона, стручњак за организацију ваздухопловних јединица и станица голубије поште и ваздухопловну метеорологију.

Претежно су објективни услови успоравали остварење идеје и програма увођења ваздухопловства у српску војску, недостатак новца, пре свега. Станице голубије поште су формиране 1908. године, балони су набављени 1909. године, а авијација је стасала 1912. године, када је и формирана Ваздухопловна команда, а ваздухопловство добило физиономију са свим сегментима новог рода војске.

Наведени став у Уредби није стављен случајно, резултат је промишљања развоја војне технике и њеног утицаја на организацију војске и ратну вештину. У то време Србија је, након ослободилачких ратова хватала корак са Европом и светом, по свим питањима, па и по питању војске. Млади и школовани српски официри жељни нових знања жудно су пратили догађања на европској и светској ваздухоплној сцени. А тамо су догађања била епохална, врло близу је било решење слободног лета справом тежом од ваздуха (први лет авиона браће Рајт изведен је 4. децембра 1913. године), а справе лакше од ваздуха – балони и дирижабли, коришћени су у све већој мери за научне, привредне и посебно за војне потребе. У Србији је 1908. године уведена голубија пошта, 1909. године у

Немачкој су купљена два балона, 1912. године школовано је шест пилота и набављено 12 аероплана. Србија је 24. децембра 1912. године добила ваздухопловство.

Осмишљавајући будући развој српске војске прогресивни, образовани и вредни официри су видели да и Србији следи увођење ваздухопловне компоненте, недостајала су само већа искуства, материјална средства, кадрови и нормативна решења. Наведеном уребом ударен је темељ и даље се процес одвијао логичним током, без обзира што за нас, са ове дистанце то изгледа споро. Сигурно, том процесу немерљив допринос дао је Коста Милетић, као и његове колеге из Инжењеријско-техничког одељења Главног Генералштаба и Министарства војног.

Приликом утврђивања стратегије неговања спрске ваздухопловне историје и традиција, 1993. године, други август 1893. године предлажан је за дан вида РВ и ПВО, а касније је усвојено да то буде Дан рода авијације. Са поносом обележавамо тај дан као ваздухопловну славу и потврду да је Србија сво време била на путу изградње ваздухопловства крило уз крило са Европом и светом.

Слава српским авијатичарима.

Златомир Грујић

П.С. Текст је део рукописа за књигу „Српски аеронаут“ посвећену пуковнику Кости Милетићу, првом ваздухопловцу и првом команднту српског ваздухопловства.

Авион пете генерације Су-57 добија вештачку интелигенцију

Руски авион пете генерације Су-57 добиће вештачку интелигенцију, која ће га приближити будућим беспилотним авионима шесте генерације, изјавио је извор за РИА Новости у ваздухопловној индустрији.

"Сложени систем управљања и опреме за надзор и гађање на овом авиону ће бити доведени до аутоматског начина употребе", рекао је саговорник агенције.

Према његовим речима, на Су-57 ће бити уграђен систем одбране, који укључује нове фреквенције и режиме рада.

Министарство одбране је саопштило је да ће први серијски Су-57 ући у састав Ваздушно-космичких снага 2019. године. У среду је на војно-техничком форуму "Армија 2018" потписан уговор за испоруку прве серије најновијих авиона.

Су-57 је руски вишенаменски ловац пете генерације, а намењен је за уништавање свих врста ваздушних циљева, уништавање копнених и површинских циљева са превазилажењем система ПВО, надгледање ваздушног простора на великој удаљености од базе и уништавање контролног система за ваздухопловне операције противника. *Извор: www.vostok.rs, 24.08.2018. године*

Русија развија нови авион са вертикалним полетањем

Министарство одбране Русије почело је са развојем новог авиона са вертикалним полетањем и слетањем, рекао је потпредседник владе Јуриј Борисов на отварању војно-техничког форума "Војска-2018". Према његовим речима, пројекат је укључен у државни програм наоружања по налогу врховног команданта. "Радимо на концептуалном моделу прототипа. Наравно, ово је будућност. За све типове носача авиона потребна је нова флота авиона. У ту сврху се користе различите технологије које омогућавају скраћивање полетања и слетања или једноставно вертикално полетање. Напоменуо је да је време стварања новог авиона одређено технолошким циклусом, то је 7-10 година, ако идете у серију", рекао је Борисов.

У СССР-у су произвођени авиони са вертикалним полетањем и слетањем. Произведено је више од 230 авиона "Јак-38". Заменио га је "Јак-141", али је 2004. године програм отказан. Авиони су били базирани за носаче авиона пројекта 1143. *Извор: Извор: www.vostok.rs, 21.08.2018. године.*

Иран представио нову балистичку ракету

Министарство одбране Ирана представило је балистичку ракету нове генерације „Фатех“. Како је јавила агенција „Тас-ним“, ракета може да се сакрије од радара и погоди циљ "хируршки прецизно".

Презентацији нове ракете присуствовао је ирански министар одбране Амир Хатами, који је честитао војсци и војним конструкторима на завршетку посла. Нису саопштени технички подаци ракете. *Извор: www.vostok.rs, 14.08.2018. године.*

Русија и Индија разматрају стварање авиона пете генерације

Русија и Индија разговарају о стварању авиона V генерације, изјавио је шеф Уједињене авио корпорације Јуриј Сљусар у емисији TV канала "Русија 1". Он је негирао извештаје да индијска страна намерава да се повуче из пројекта.

Истовремено, он је нагласио да ако се пројекат успешно имплементира, Индија неће куповати само пету генерацију авиона, већ ће такође покренути лиценцирану производњу.

Заједнички пројекат стварања авиона пете генерације је део текуће политике владе Индије. На руској страни се налази "Сухој", а на индијској компанија "Хиндустан Аеронаутикс".

Раније су медији објавили намеру Индије да се повуче из пројекта. Основа за ову одлуку била је доступност сопствених средстава за креирање технологија које би омогућиле изградњу овог типа авиона. *Извор: www.vostok.rs, 19.08.2018. године.*

Отети авион се срушио близу аеродрома у Сијетлу

Авион "Хоризон ер Ку400", који је летео без одобрења контроле летења у Сијетлу, извршио је неколико акробатских трикова, те се срушио након што је борбени авиони Ф-15 послан да га пресретне.

Након полетања са Међународног аеродрома Такома у Сијетлу, отети авион се срушио на острву Кетрон. За сада нема информација о евентуалним жртвама. Депарتمان шерифа округа Пирс и обалска стража су послали спасилачке тимове на место пада.

"Отети авион се срушио се на острво Кетрон. Прелиминарне информације говоре је да је механичар из непознате авио компаније украо авион. Радње које је радио у ваздуху и недостатак вештине летења су проузроковали пад на острво", тврди шериф округа Пиерс. Нагласио је да то није инцидент везан за тероризам. "Мушкарац који је отео авион је из округа Пирс и има 29 година. Тренутно радимо на даљим подацима." *Извор: Восток/РТ 11.08.2018. године.*

ISSN (Online) 2560-4708

Ваздухопловни билтен излази месечно у електронској форми. Намењен је члановима УПВЛПС, ваздухопловним ветеранима и љубитељима ваздухопловства. Уређење и припрема: Златомир Грујић и Милан Ракић.
Е-пошта: zlgrujic@gmail.com www.udruzenjepvlps.org